

פרוטוקול מס' 183

מישיבת ועדת הכלכלה

יום שלישי, ג' בכסלו התשנ"ח (2 בדצמבר 1997), שעה 09:00

נכחו:

חברי הוועדה:
אלי גולדשמידט - היו"ר
צבי הנדל
יצחק וקנין
שלום שמחון

מוזמנים:
משרד המשפטים:
דוידה לחמן-מטר
בני רובין

עו"ד גלעד אמוזג - לשכה משפטית, משרד האוצר

אגוד הבנקים:
עו"ד חני אבירם
מוריס סיטון
אבי עדס - מנהל מחלקת אשראי
נסים שטרית
ורדה ניר

עו"ד איטה ילין - רשם האגודות השיתופיות
ניסימי שולמית - רשם האגודות השיתופיות

הסוכנות היהודית:
עו"ד שבתאי בן דב
צבי וינינגר
יובל פונק

יוסי ישי - המנהלה להסדרים במגזר החקלאי
עו"ד רם נועם - המנהלה להסדרים במגזר החקלאי

עו"ד לריסה קלינמן-חברה לפיתוח תיירות
שמואל לויט - תנועת המושבים
עזריאל צדוק - תנועת משקי הפועל המזרחי
עו"ד יפתח עניא - בנק המזרחי

יועצת משפטית: אתי בנדלר

מזכיר/ת הוועדה: לאה ורון

קצרנית: חנה כהן

סדר-היום: 1. תקנות הסדרים במגזר החקלאי המשפחתי (דרכי חלוקת החובות וייעוד התמורות ממימוש נכסים), התשנ"ז-1996.

2. הצעת חוק ההסדרים במגזר החקלאי המשפחתי (תיקון - מס' 3), התשנ"ז-1996 של חה"כ שלום שמחון.

3. תקנות הסדרים במגזר החקלאי המשפחתי (הוראות בדבר מימוש נכסים בהוראת משקם) התשנ"ז-1996

תקנות הסדרים במגזר החקלאי המשפחתי
(תיקון - מס' 3), התשנ"ז - 1996, של חבר הכנסת שלום שמחון

היו"ר אלי גולדשמידט:

בוקר טוב, אני מתכבד לפתוח את ישיבת הוועדה בהצעת חוק ההסדרים במגזר החקלאי המשפחתי (תיקון מס' 3), של חבר הכנסת שלום שמחון. הישיבה האחרונה על הצעת חוק זו היתה ב- 22 ביולי 1997. אני מבקש לצטט דברים שאמרתי לקראת סוף אותה ישיבה: "בכל זאת כדי שלא נשב כל הפגרה על העניין הזה, אני מאוד מבקש מבנק לאומי, בנק הפועלים, ממר לירון חלף משירותי אשראי לשכירים, מבנק החקלאות ומהסוכנות להעביר בתוך שבועיים הערות מסודרות בכתב ליועצת המשפטית של הוועדה, על מנת שהיועצת המשפטית של הוועדה תוכל לרכז אותן ולהביא אותן לשולחן הוועדה".

פרט למכתב שהגיע אתמול מבנק החקלאות לא הגיעו שום הערות מאף אחד. אני אומר דברים אלה, כי הם משליכים על הדיון. אם יושב ראש הוועדה ביקש להתייחס להצעת החוק, והיו לשם כך ארבעה חודשים בהם כל אחד מהצדדים יכול היה להביע את דעתו בצורה מסודרת ואף אחד לא טרח לעשות זאת, זה משליך על הרבה דברים ואולי גם על ההתייחסות של אותם גופים שיש להם מה לומר לגבי הצעת החוק.

נסים שטרית:

היה לנו טיפול אלטרנטיבי למכתב, ואפילו טיפול טוב. היה מפגש בין הצדדים.

היו"ר אלי גולדשמידט:

איני יודע מה היה מחוץ לכותלי הוועדה, ביקשתי הערות תוך שבועיים, אך אנו ארבעה חודשים אחרי ועדיין לא הגיע שום מכתב. לכנסת יש סדר יום והיא צריכה לעבוד בצורה כמה שאפשר יעילה, אני מצפה שגם הצדדים שמחזמנים לישיבות יעשו כן, מה גם שאני משתדל להיות יסודי ולאפשר לכל הצדדים להביע את דעתם בצורה מסודרת ומכובדת. אך למרות פניה מפורשת שלי כמעט שום דבר לא נעשה, ואפילו לגבי הסכמות שהיו בין הצדדים לא נאמר לנו דבר.

אני מזכיר שזהו דיון להכנה לקריאה ראשונה ושסעיפים 1, 2 ו-3 אושרו עם תיקוני נוסח קלים. נדמה לי שגם סעיף 4 אושר.

אתי בנדלר:

קראתי את פרוטוקול הישיבה ולא נובע ממנו שזה אושר.

נסים שטרית:

אני מבקש להעיר על סעיף 2. היועצת המשפטית שלנו הסבה את תשומת ליבי שסוכם על תיקון טכני שלא מופיע, על כך שההגבלה צריכה להיות על כל הסעיף ולא רק על הארכה במועד. בסעיף 2 נאמר: " ... ובלבד שהמשקם טרם קבע את חובו לפי סעיף 11 לחוק העיקרי וטרם ניתן פסק משקם בעניינו, פרט למי שחוייב רק בחלף ערבות על פי סעיף 16 לחוק, ולגבי חייב שהוא חבר באגודה חקלאית, בהסכמת האגודה". צריך לנסח זאת כך שההגבלה צריכה להיות לא רק על הארכה, אלא על כל הסעיף. על כך היתה הסכמה בוועדה.

ועדת הכלכלה
02.12.1997

אתי בנדלר:

אני אקרא את הפרוטוקולים ואם היתה הסכמה, אני כמובן אנסח את זה בהתאם. צריך לזכור שזו רק הכנה לקריאה ראשונה ועוד אפשר יהיה לעשות אחר כך שיפורים.

היו"ר אלי גולדשמידט:

אין עם כך בעיה, העניין הזה בסמכות הוועדה והניסוח הטכני הזה יתוקן על ידי היועצת המשפטית של הוועדה.

סעיף 4: "בסעיף 20 (ב) (3) (א) (2) לחוק העיקרי, לאחר 'אגודה חקלאית' יבוא: 'ותאגיד חקלאי ובלבד שאותו תאגיד נשלט על ידי אותה אגודה חקלאית והוא ממוקם באזור אותו ישוב'". לפי מה שכתוב אצלי, הוספנו: שעיקר פעילותו היא באזור אותו ישוב. האם יש התנגדות לנוסח זה?

גלעד אמחג:

האוצר מתנגד באופן כללי לכל הצעת החוק הזו. בסעיף 4 ובסעיף 5 אנו מטפלים בעצם באותה מטריה, אלה שני סעיפים שמגדירים את התאגידים החקלאיים. הכנסת התאגידים החקלאיים למסגרת הזו פוגעת למעשה בנושאים, משום שמוסיפים גופים שהיום לא זכאים להטבות האלה ובעקבות התיקון לחוק הם יהיו זכאים למחיקות. האוצר מתנגד לפגיעה בנושאים, ולגבי תאגיד חקלאי ספציפית יש חוות דעת של היועץ המשפטי לממשלה שניתנה לפני כשנתיים.

היו"ר אלי גולדשמידט:

לצערי גם חוות דעת זו לא הוגשה לעיון הוועדה. איני יכול לדעת על כל חוות דעת שניתנה במשרד כלשהו. אם היא רלוונטית לדיון היה צריך להביאה לידיעתנו.

גלעד אמחג:

זו חוות דעת די ישנה והיא רלוונטית לדיון לעניין התאגידים החקלאיים. היועץ המשפטי לממשלה התבקש לחוות את דעתו על הוספת ארבעה תאגידים לתוספות לחוק. השאלה שנשאלה אם להוסיף אותם לתוספת השניה או לתוספת הרביעית. היועץ המשפטי התנגד להוסיף את התאגידים האלה לתוספת השניה, בגלל שקבע שתחילת תכלית החוק גוברת מפאת תכלית החוק, למרות שמדובר בתאגידים. אני רק אזכיר שהפעילות שלהם היא לא פעילות חקלאית, כמו מפעל "פלספון" שמייצר פלסטיק. אך למרות זאת, בגלל שמדובר ביישובי קו עימות זה גובר על תכלית החוק, כי יש מטרות נוספות. יחד עם זאת, מבחינת המידתיות, היועץ המשפטי לממשלה קבע שצריך לצרף את התאגידים האלה לתוספת הרביעית ולא לתוספת השניה, כי ההסדרים שחלים על שתי התוספות שונים.

התוספות: "בתאגיד חקלאי" מביאה לתוצאה סופית כאילו הוספנו את התאגידים לתוספת השניה. הצעה זו עומדת בניגוד לחוות דעת של היועץ המשפטי לממשלה ואנו סבורים שיש בה פגיעה בנושאים.

שלום שמחון:

ציינת שהיועץ המשפטי לממשלה קבע שזה עומד בתכלית החוק.

ועדת הכלכלה
02.12.1997

גלעד אמונג:

אך הוא גם קבע שאין לצרף אותם לתוספת השניה כי זו פגיעה מעבר למידה ויש לצרף לתוספת הרביעית כי זה עומד במידתיות. למעשה מדובר בפגיעה בנושים ואם הם מסכימים לזה והם יגידו זאת בוועדה, אזי האוצר לא יעמוד בהתנגדותו.

היו"ר אלי גולדשמידט:

האם באותה התייחסות היתה גם ההגבלה: "שעיקר פעילותו היא באזור אותו ישוב" ?

גלעד אמונג:

לא.

יוסי ישי:

אני סבור שיש כאן טעות. יש הבדל בין התאגידים שמופיעים בתוספת השניה לאלה שמופיעים בתוספת הרביעית. אלה שבתוספת השניה זכאים להפחתה ואלה שבתוספת הרביעית לא זכאים להפחתה. אך גם אלה שבתוספת השניה ואלה שבתוספת הרביעית זכאים למחיקה אם אין להם כושר החזר, ואם הם בקו עימות הם זכאים למחיקה כללית. כלומר, אם מחילים עליהם את עניין יישובי קו עימות זה לא מטיב איתם והופך אותם כמו אלה שבתוספת השניה, כי הם לא יהיו זכאים להפחתה. אם מדובר בתאגיד שיש לו כושר החזר הוא לא יקבל את ההפחתה, אך אם אין לו כושר החזר הוא יקבל מחיקה.

גלעד אמונג:

אם פוטרים אותם ממימוש נכסים זה אותו הדבר.

היו"ר אלי גולדשמידט:

העובדה שגם באותה חוות דעת אין התייחסות לתוספת: "שעיקר פעילותו היא באזור אותו ישוב", כלומר אנו שמנו את הדגש על העניין הגיאוגרפי של ישוב קו עימות. אני חושב שדבר זה בהחלט עונה על הנושא הן של התכלית הראויה והן של המידתיות.

אני מעמיד את סעיף 4 להצבעה.

החלטה: סעיף 4 אושר.

סעיף 5: "בסעיף 21 לחוק העיקרי, לאחר 'שהיא יישוב בקו עימות', יבוא: 'אגודה חקלאית ותאגיד חקלאי ביישוב מיישובי קו-העימות ובלבד שאותו תאגיד נשלט על ידי אותה אגודה חקלאית וממוקם באזור אותו ישוב'".

אולי ניתן להוסיף בסעיף זה: ובלבד שעיקר פעילותו היא באזור אותו ישוב.

ועדת הכלכלה
02.12.1997

נסים שטרית:

יש סיכום להוסיף בסעיף 21 סעיף קטן (ב) כדלקמן: "סעיף 21 לחוק יהיה בסעיף קטן (א), ויתווסף לסעיף 21 סעיף קטן (ב), כדלקמן: היה והחייב חבר באגודה חקלאית כהגדרתה בסעיף 1 (1) לחוק ישוב קו עימות, יהיה המשקם רשאי לבטל שיעבוד או עיקול על חלקה א' ועל נחלה חקלאית אשר החייב מחזיק בה כדין או שיש לו בה זכויות, ובלבד שהשיעבוד או העיקול האמורים יעשו להבטחת חוב...". פיסקה זו סוכמה יחד מר לויט ונאמר שהיא תתווסף להצעת החוק.

היו"ר אלי גולדשמידט:

אנו לא בית משפט שנותן תוקף להסכמות בין צדדים. הוועדה צריכה להשתכנע שהתוספת הזו חיונית.

שמואל לויט:

התיקון שמר נסים שטרית הקריא הוא הסכמה טכנית שלנו כדי לפתור את הבעיה או את חילוקי הדעות שהיו בתיקון סעיף 7.

אתי בנדלר:

בישיבה הקודמת היתה הצבעה על סעיפים 1 - 3 בהנחה שהדברים מוסכמים ושלא מעלים יותר שאלות חוקתיות שהתגברו עליהן במסגרת הסכמות שנערכו מחוץ לישיבות הוועדה. כשהגענו לדיון בסעיף 4 העלו גב' דויזה לחמון-מסר וגב' ימימה מזח שאלות חוקתיות ואז הוחלט שרוצים לדון בזה בצורה יותר ברורה לאחר שהצדדים ישלחו את הערותיהם. מאחר שהצדדים, חוץ מעו"ד אמחג, לא מעלים עתה שום שאלה חוקתית, אני מיחמתי לא אעלה את השאלות הללו בלי הערות של הצדדים, משום שקרוב לודאי שגם אני מודעת אליהן.

לעניין סעיף 4 העלתה עו"ד מזח את הנקודה שייתכן שחלק מהנושים אינם מיוצגים כאן בכלל, ולכן הנושים שכן מסכימים לא יכולים לייצג אותם. לעניין זה היא הזכירה את חפ"ת.

היו"ר אלי גולדשמידט:

אני מבקש לשאול שאלה עקרונית: האם הדברים שקראנו עד עתה הם ברוח חוק גל, או שהם יוצרים סטייה ניכרת מהמסלול שחוק גל מתווה?

אתי בנדלר:

חוק גל מנסה לתת פתרון כדי להסדיר את חובות החקלאים באופן כללי. אני יכולה לומר שיש איזשהו סעיף בהצעת החוק שסוטה מהרעיון של הסדר חובות המושבים. הסדר חובות המושבים זה התכלית, ובנושא של מידת הפגיעה, אם היא עומדת במבחני חוק היסוד, יכולות להיות הגדרות לכאן ולכאן. לדוגמה, יש הטוענים שסעיפים 4 - 5, כמו בהערות של בנק החלקאות, אינם חוקתיים כי הם מבקשים להוציא מתחולת החוק את האפשרות לממש נכסים חקלאיים גם של תאגיד שיכול להיות סולבנטי, רק בשל העובדה שעיקר פעילותו באיזור קו עימות.

שלום שמחון:

כוונת החוק היתה שבישובי קו עימות לא יהיה מימוש נכסים בכלל.

ועדת הכלכלה
02.12.1997

מוריס סיטון:

התגובה של בנק החקלאות אינה רק לגבי קו עימות, אלא בכלל.

אתי בנדלר:

אני סבורה שההצעות תואמות את רוח החוק. לגבי המידה איני מחווה בשלב זה את דעתי.

היו"ר אלי גולדשמידט:

אנו יכולים לעשות סביב הנושא של חוקתיות, מידתיות והתכלית הראויה הרבה מאוד דיונים. אנו נמצאים בהכנה לקריאה ראשונה שהיא בעצם הצעה לסדר של חבר הכנסת שלום שמחון, והדיון בוועדה הוא לאפשר לו להביא את הצעת החוק הזו לקריאה ראשונה. על רקע העובדה שלא נעשתה עבודה על ידי הצדדים ולא שלחו חומר לוועדה למרות בקשות מפורשות שלי לפני 4 חודשים, אני מאפשר לכולם, אם אכן הצעת החוק תעבור בקריאה ראשונה, שכל אחד יוכל להציג עמדה בנושא המידתיות, החוקתיות והתכלית הראויה של החוק הזה וזה יידון בהכנה לקריאה שנייה ושלישית.

בני רובין:

במשדד המשפטים התעוררו ספקות אם זה עונה על שאלת המידתיות ועתה אומרים שיש הסכמה, כאילו זה מרפא את הפגם הזה. איני סבור שאם יש הסכמה זה מרפא את הפגם הזה.

היו"ר אלי גולדשמידט:

אני מקבל את זה. כולנו יכולים להסכים שזה לא פוגע במידתיות ואם יהיה מי שיעתור לבית המשפט ויגיד שזה פוגע, בית המשפט סוברני להחליט מה שהוא רוצה.

גלעד אמחג:

מדובר על הסכמה שהנושים מוכנים לוותר.

היו"ר אלי גולדשמידט:

אם קיים פגם אז ההסכמות לא מרפאות פגם.

אני מבין את עמדות הצדדים בנושא החוקתיות והוא יידון על בסיס דברים כתובים שיועברו ליועצת המשפטית לוועדה, אם וכאשר החוק יעבור בקריאה ראשונה.

חני אבירם:

בסעיף 5 ישנה כפילות, כי מבקשים פעם נוספת לצרף גם אגודה חקלאית, למרות שהיא כבר מופיעה בסעיף 21.

ועדת הכלכלה
02.12.1997

היו"ר אלי גולדשמידט:

אני מעמיד את סעיף 5 להצבעה, בכפוף למה שצינתי לעי"ל.

החלטה: סעיף 5 אושר.

סעיף 6: (1) "סעיף 23 לחוק העיקרי יהיה סעיף 23 (א)".

(2) "יתווסף סעיף 23 (ב) כדלקמן: 'כמו כן רשאי המשקם להורות על מחיקת יתרת החוב שתוותר לאחר מימוש הנכסים בסעיפים 20 ו-23 (א) לחוק זה. היה החייב חקלאי או חבר באגודה חקלאית יהיה המשקם רשאי להורות כן מיד לאחר קבלת התמורות ממימוש הנכסים. לגבי חייב שהינו אגודה חקלאית או ארגון חקלאי או תאגיד חקלאי, יהיה המשקם רשאי להורות כאמור לא לפני חלוף שנתיים מיום קבלת התמורות ממימוש נכסים".

מוריס סיטון:

אנו מתנגדים לתת בסעיף זה אפשרות למחיקת חוב, כי אנו טוענים שיתכן שיהיה לו כסף או יהיו לו מקורות נוספים במשך הזמן. לכן זה שיקול כלכלי אם למחוק את הכסף מיד או בעוד מספר שנים.

יצחק וקנין:

אתה טוענה, כי החוק עצמו לא נגע בשאלה אם חייב מסויים, בשלב מסויים, אין לו כושר החזר, ואם בשלב מאוחר יש לו כושר החזר, או במצב הפוך, שכרגע יש לו כושר החזר ובעוד תקופה מסויימת אין לו כושר החזר.

מוריס סיטון:

אתה מדלג על שלב אחד בחוק. החוק קובע מפורשות מתי החוב ימחק לחלוטין, וזה ביישובי קו עימות במידה ומימשו נכסים עד נקודה מסויימת. החוק לא נגע באלה שאינם ישובי קו עימות אלא אמר שהמחיקה תהיה מסויימת והגדיר את המחיקה עד למקסימום מסויים. הוא לא הגדיר יותר מכך, אחרת החוק היה אומר שהמחיקה תהיה עד 100%, אלא איפשר רק מחיקה של 40%. אנו טוענים ששנתיים זה לא מספיק לצורך מציאת נכסים נוספים לאותו חקלאי ביישוב שאינו בקו עימות. עם חקלאי בקו עימות אין לנו בכלל בעיה.

יצחק וקנין:

לפני שבוע הייתי בעצמי אצל המשקם והיגעתי להסכמה לתשלום 70 אלף שקלים. אם בעוד שנתיים אין לי כושר החזר, האם המשקם יפתח את החוב שלי ?

מוריס סיטון:

כושר החזר נבנה שנתיים קודם ואפילו אם אני מוכיח היום למשקם שיש בעצם לאדם מסויים כושר החזר, הוא לא יפתח את החשבון.

יפתח עניא:

אני לא רואה שום הצדקה לכך שכבר היום יאפשרו מחיקה לאדם שאין לו כושר החזר. רק לגבי קו העימות המחוקק קבע שיש הצדקה לכך. לדעתנו תיקון כזה לא יעבור את המבחנים האיזוניים שנקבעו בחוק יסוד כבוד האדם וחירותו.

ועדת הכלכלה
02.12.1997

אתי בנדלר:

איני מכירה מונח משפטי שנקרא "חלקה א".

היו"ר אלי גולדשמידט:

נדמה לי שבמינהל מקרקעי ישראל יש הגדרה מהי חלקה א'. אני מציע לקבל את הסעיף כפי שהוא לקריאה ראשונה, ובהכנה לקריאה שניה ושלישית נגדיר מהי חלקה א'.

עזריאל צדוק:

ניתן לכתוב שזה בהתאם להחלטת מינהל מקרקעי ישראל.

אתי בנדלר:

זה מהווה בעיה ואיני מציעה לכתוב דבר שלא יהיה מובן.

היו"ר אלי גולדשמידט:

אני מציע שגב' אתי בנדלר תנסח זאת על בסיס הגדרות שיש במינהל מקרקעי ישראל.

אתי בנדלר:

האם לפחות הצדדים שהגיעו להסכמה לגבי הוספת הסעיף הנ"ל יודעים במה מדובר ?

גלעד אמחג:

כיוון שמשרד האוצר לא היה שותף להסכמה זו, אנו לא מסוגלים לעכל עכשיו את ההשלכות של סעיף זה.

היו"ר אלי גולדשמידט:

זה רק צימצם את הסעיף, כי קודם לכן הוא היה הרבה יותר רחב.

גלעד אמחג:

במידה שהדבר הזה יעובד בשיתוף איתנו, אפשר להביא אותו גם לקריאה ראשונה.

חני אבירם:

הסעיף המקורי הוא הרבה יותר רחב והרבה יותר בעייתי מבחינת החוקתיות שלו.

היו"ר אלי גולדשמידט:

אני מבקש שתעיר הערה זו בהכנה לקראת קריאה שניה ושלישית. אני מוכן גם להשאיר את הסעיף כמו שהוא.

חני אבירם:

אם כך אנו חייבים להביע את התנגדותנו.

ועדת הכלכלה
02.12.1997

היו"ר אלי גולדשמידט:

יש הבנה שהסעיף הזה צריך להיות מתוקן ולהיות מצומצם לחלקה א' ובישובי קו עימות. עקרון זה של צמצום מקובל עלינו חה יבוא לדיון בהכנה לקריאה שניה ושלישית.

יפתח עניא:

אני מבקש לציין בשם בנק המזרחי ונדמה לי גם בשם בנק החקלאות, שמשום מה הם לא שותפים להסכמות הללו.

היו"ר אלי גולדשמידט:

ביקשתי כמה פעמים שהפורום יפגש ברמה הרחבה ביותר. אמרתי שיש הסכמה שזה יוגבל ביישובי קו עימות לחלקה א', אם יש בעיה של ניסוח והערות של משרד האוצר, אנו נאשר עתה את הסעיף המקורי ותהיה הבנה כזו בדיון לקראת קריאה שניה ושלישית.

שלום שמחון:

אני מבקש שההבנה הזו תתקבל בתנאי שזה לא פוגע באחרים, כי אני לא מתכוון להרע עם אחרים. כשמטיבים עם מישהו אין הכוונה להרע למישהו אחר.

יוסי ישי:

אין ספק שאם נשאיר את הניסוח כמו שהוא המשמעות היא שהמשקם לא מוסמך להסיר שיעבודים במקום אחר. הוא לא יהיה מוסמך להסיר שיעבודים במקומות שאינם קו עימות. החוק כרגע לא מבהיר אם יש למשקם סמכות להסיר שיעבוד אם לא.

חני אבירם:

למשקם יש סמכות רק לפעולות שנקוטות בחוק. הסרת שיעבודים היא לא פעולה שנקוטה בחוק, אזי למשקם אין סמכות להסיר שיעבודים בכל מקרה. פה רוצים לתת לו איזושהי סמכות.

יוסי ישי:

העניין הוא בספק. משקם אחד קבע שיש לו סמכות, ועל החלטה זו היה ערעור לבית המשפט. הערעור הזה נדחה בהסכמה, לכן אין כרגע הכרעה אם יש סמכות או אין סמכות. התקנת תיקון זה קובעת חד משמעית שביישובים שאינם קו עימות למשקם אין סמכות.

היו"ר אלי גולדשמידט:

מכלל ההן יוצא הלאו.

שמואל לויט:

אנו מדברים אך ורק על שיעבודים שנעשו כדיון. אנו לא מדברים על שיעבודים שנעשו שלא כדיון, שהמשקם הסיר שיעבוד והלך לערכאות. היום במרכז הארץ, אם יש שיעבוד שנעשה שלא כדיון, המשקם רשאי לבטלו כי הוא נעשה שלא כדיון. אנו מדברים אך ורק על הסרת שיעבודים שנעשו כדיון ואז מקנים את הסמכות למשקם לבטל גם את זה. היום יש ספק אם יש למשקם במרכז הארץ סמכות לבטל שיעבודים שנעשו כדיון.

ועדת הכלכלה
02.12.1997

שלום שמחון:

אנחנו צריכים לבדוק את זה.

היו"ר אלי גולדשמידט:

האם בישובים שאינם קו עימות עלה אי פעם ספק, שמשקם לא רשאי להסיר שיעבודים, אלא אם הוטלו שלא כדין? האם שיעבוד שהוטל כדין ביישובים במרכז הארץ, מישוה חשב שמשקם יכול להסירם?

יוסי ישי:

לא.

היו"ר אלי גולדשמידט:

אם לא, איני רואה כאן הרעה. אני מציע שנשאיר את הנוסח כפי שמוצע כאן ונבדוק את העניין בדיון לקראת קריאה שניה ושלישית. רשמנו לפנינו שמציע החוק אין לו שום כוונה להרע זכויות של חקלאים במקומות אחרים ושהסעיף הזה לא ימשש הקולר כדי לתלות בו הרעה בזכויות של אחרים.

גלעד אמחג:

ברגע שמאפשרים למשקם להסיר שיעבודים, צריכה להיות לו גם סמכות להחליף אותם בבטחונות אחרים.

חני אבירם:

יש תקנות בטחונות שהיינו שמחים אם היו מתקיימות.

גלעד אמחג:

מדובר בחקיקה ראשית שבה אנו נותנים למשקם סמכות להסיר שיעבודים. לכן צריך להיות ברור שיש לו גם סמכות להחליף אותם בשיעבודים אחרים. התקנות באות להבהיר איך לעשות זאת, אך נורמטיבית המקור החוקי צריך להיות בחוק.

יפתח עניא:

אני רוצה לציין שלדעת בנק המרחתי אין להקנות למשקם סמכות להסיר שיעבודים גם שהם כדין וגם שאינם כדין, מכיוון שיש בכך הרחבה של התפקיד שהחוק התכוון להעניק.

היו"ר אלי גולדשמידט:

אני מעמיד את סעיף 7 (1) להצבעה.

החלטה: סעיף 7 (1) אושר בכפוף לדיון שיהיה לקראת קריאה שניה ושלישית.

סעיף 7 (2): "בסופו יבוא: (ה) קיבל גורם חקלאי הלוואה ממוסד מיישב כהגדרתו בסעיף 1 לחוק המועמדים להתיישבות חקלאית, התשי"ג - 1953 (2), והיה הגורם החקלאי זכאי כי חלקה או כולה של ההלוואה יהיה להלוואה עומדת או שתהפוך למענק או שהגורם החקלאי יופטר ממנה או כיוצא באלה - לא תיפגע זכותו של הגורם החקלאי כאמור רק בשל אי עמידתו בתשלומי חלק אחר של ההלוואה או חוב אחר למוסד המיישב, המהווה חוב כולל כהגדרתו בחוק זה, כל עוד הוא עומד בתנאים שקבע המשקם לגבי פרעון החוב הכולל".

יש לשפר את הנוסח וכן את המושג הלוואה עומדת.

אתי בנדלר:

צריך למחוק את המילים: "של ההלוואה יהיה להלוואה עומדת או".

שמואל לויט:

סעיף זה הוא מה שנקרא סעיף סוכנות. מאחר שהסוכנות התלבטה לאורך זמן אם להגיש 100% של החוב למשקם או 25% ממנו, המשקם החליט רק לגבי 25% מהחוב. בסוכנות היתה פרשנות שמאחר שהמשקם החליט רק לגבי 25% ואולי הוא מחק חלק ממנו, אז הסוכנות רשאית לחזור לפי תנאי החחה לגבות את 75% הנותרים, מאחר שחלק מהתשלומים לא נפרע. לא זו היתה כוונת המחוקק ולכן סעיף זה נועד לסתום את הפירצה הזו שאיימה על הרבה מאוד חברים.

צבי וינינגר:

דרישות החוב שהוגשו למשקמים הוגשו בשני טורים במפורש, עם תצהיר שאמר מה המשמעויות. בתצהיר נאמר שבמקרים מסויימים אם תהיה הפרה של החחה, הרי ההלוואה העומדת יכולה להיפרע. וכן, אם המשקמים קובעים 25% הם כותבים באותו מקרה, שלגבי 75% האחרים שהם הלוואה עומדת, פסק המשקם אינו מהווה מעשה בית דין. זאת אומרת שבמידה ובעתיד מתיישב מפר את החחה, הסוכנות היהודית מתוקף היותה חוכרת הקרקע רוצה לשמור לעצמה בטוחה הזו, כדי שלא תהיה הפקרות. לפיכך המשקמים כותבים את הדברים האלה בתוך כל פסק שהם נותנים.

שלום שמחון:

העובדה שמשקם פוסק את מה שהוא פוסק לא גורמת שמתיישב מפר את העניין. כי במימלא הסוכנות לא היתה זכאית לגבות את ה-75% הללו. זהו עניין שלא יותר מאשר על הנייר, כי אם יש הלוואה של הסוכנות וצריך לשלם מתוכה 25%, 75% נמחקים. לפי דבריו אם קרה עתה משהו, הסוכנות בעצם רוצה לשמור את בעל החוב כבן ערובה כל הזמן וגם רוצה להקשות על המשקם. מדוע צריך לתת לסוכנות את היכולת הזו, הרי במימלא אין לה את החלק הזה ולמה צריך לעשות הכל כדי לגבות חוב שאינו שייך לה, הרי החוב רשום באיזשהו מקום על הנייר בלבד.

צבי וינינגר:

מה קורה אם מישהו מוכר את המשק? אם אותו אחד נשאר במשק הכל בסדר, אך אם הוא מוכר את המשק ההלוואה העומדת צריכה להיפרע.

ועדת הכלכלה
02.12.1997

יצחק וקנין:

אני רכשתי משק במושב יערה. האם הסוכנות רודפת אחרי זה שמכר לי? הרי אני עורך איתה את ההסדר.

שבתאי בן דב:

הסוכנות היהודית נתנה את ה- 75% בתנאי שיעמדו בתנאים מסויימים ולא דווקא בתנאים הכספיים. אם אדם מקבל מהסוכנות היהודית טרקטור, ומוכר אותו למחרת, האם הוא צריך להחזיר רק 25%? אם מוכרים את המשק שהסוכנות מימנה בו 100%, המוכר מקבל 100% של המשק.

שלום שמחון:

אם חקלאי מוכר משק הוא לא לוקח את הצינורות והעצים, אלא בסך הכל מחליף בעלות.

יצחק וקנין:

רכשתי משק ואני משלם למשקם את החובות של בעל הנחלה הקודם. כשרכשתי את המשק עשיתי חחה עם הסוכנות. אם אני חותם, אני חותם על כל החובות לסוכנות ומשלם 25%. הסוכנות מסרבלת סתם את העניין.

היו"ר אלי גולדשמידט:

אני מעמיד את סעיף 7(2) להצבעה.

החלטה: סעיף 7 (2) אושר.

סעיף 8 : "בסעיף 31 לחוק העיקרי - (1) בסעיף קטן (ד) (1) -

(א) לאחר 'לפי פקודת החברות' יבוא: 'או לפי פקודת פשיטת הרגל [נוסח חדש], התש"ס 1980 (3)'".

לגבי סעיף זה אין בעיה.

(ב) "במקום הסיפא המתחילה במילים: 'ואולם כונס שמונה' יבוא: 'ויפעלו על פי הוראות המשקם, ולגבי אגודה חקלאית כהגדרתה בסעיף 1 (1) המשקם יהיה רשאי לבטל כינוס כאמור או להעביר כונס מתפקידו אם ראה שאין בהם תועלת או צורך או מכל טעם סביר אחר. בוטל הכינוס כאמור, לא ייפגעו הזכויות של בעל השיעבוד הצף שגובש, לצורך ייעוד התמורות לפי סעיף 24 לחוק'".

שמואל לויט:

מלכתחילה לא היתה מחלוקת על הסעיף הזה, לאחר שהוא צומצם ויש בו סמכות למשקם במקרים שהוא ראה מקום, לתועלת העניין, לבטל כינוס שנעשה באגודה שיתופית שהיא מושב, לשם ייעול הסדר חובות של אותו מושב. זו אחת מהסמכויות שאנו מציעים להקנות למשקמים.

ועדת הכלכלה
02.12.1997

אתי בנדלר:

ארגון מושבי הפועל המרחי באמצעות עו"ד עניא וכן בנק החקלאות העירו לגבי סעיף זה.

לריסה קלינמן:

אני מדברת בשם החפ"ת שהיא חברה ממשלתית וכן גם בשם "סולל בונה". הסעיף שאנו דנים בו עתה מכוון לענין של "רמות קייט". מדובר בחוב של 30 מיליון שקלים ש"רמות קייט" חייבים לחפ"ת, וסכום דומה שהם חייבים ל"סולל בונה". חשוב מאוד להבין את סדרי הגודל של החוב לפני שאנו נכנסים לדקויות המשפטיות. על פי סעיף זה רוצים להביא לכך שמושב רמות יזכה גם במחילה של 60 מיליון שקל נוספים. אנו נמצאים בהליכים משפטיים נגד מושב רמות והתאגידים שלו מאז שנת 1988.

חפ"ת הוא הכונס של "רמות קייט", מפעיל את העסק וגובה סכומים שמחולקים בין נושים שונים, לא רק לנושים הגדולים. הצרה שאנו לא פועלים מכח איגרת חוב, אלא על סמך פסקי דין שקיבלנו ובמסגרת פקודת פשיטת רגל. היום רוצים להדיח אותנו, הכונסים, שהתמנו לפני הרבה שנים ופעלו ופועלים בפיקוח בית משפט. רוצים עתה להקנות סמכות להוציא את הכונס שממלא לא רק תפקידים שחוק גל תולש עליהם. בכך שהמשקם יוכל להדיח אותנו מלדון בזכויות המקרקעין נותנים לו בצורה שקטה אפשרות להכריע בזכויות המקרקעין גם של האגודה וגם של השותפות. המשמעות אינה כה תמימה כמו שהיא עולה מהנוסח ויש הפליה בין כונסים שהתמנו מכח איגרת חוב, קרי, הבנקים, שאותם לא מעוניינים להעיף, כי יש כנראה איזושהי הבנה או הסכמה.

שלום שמחון:

את מטילה דופי במשקמים ובבנקים האחרים. למשקם יש מעמד של שופט.

לריסה קלינמן:

אני מכירה את הנפשות הפועלות ואני נמצאת בתמונה מ-1988. אני מבקשת לא לחשוך בי כאילו אני מטילה דופי, כי אני שייכת לחברה ממשלתית ומדובר בקופה ציבורית.

שלום שמחון:

את מטילה דופי בשופטת ולרשטיין ובכל האנשים שעובדים איתה רק בגלל האינטרס הצר שלך, מה גם שאינך מציינת את כל הנתונים האמיתיים.

לריסה קלינמן:

לא הטלתי דופי במשקמים. השיטה בה הגורמים החקלאים לוחמים בבתי המשפט, היא שיטה של סחבת.

שמואל לויט:

הסעיף הזה מדבר אך ורק על אגודות חקלאיות שהן מושבים, ולא מדבר על שותפות מוגבלת ועל תאגידים. לפיכך הדברים שגב' קלינמן ציינה אינם לעניין.

ועדת הכלכלה
02.12.1997

היו"ר אלי גולדשמידט:

אם מדובר רק במושבים מדוע זה נוגע ל"רמות קייט".

לריסה קלינמן:

משום ש"רמות קייט" הוכנסה לאחת התוספות.

שמואל לויט:

"רמות קייט" הוכנסה כתאגיד ולא כמושב.

היו"ר אלי גולדשמידט:

האם בניסוח של סעיף זה את רואה ש"רמות קייט" אכן נכנסת? אני מבין שפקודת פשיטת רגל באה לתת סמכות למשקם להעביר כונס שמתמנה מכה פקודת פשיטת רגל, וחפ"ת אכן התמנו מכה פקודת פשיטת רגל, אך זה עדיין צריך לקרות במושב ולא ב"רמות קייט". אני מציע שתבדקי את השאלה הזו, כי על פניו לא נראה לי שמדובר במקרה הזה. אם את סבורה שיש בעיה ניסוחית שאולי הסעיף כן מכיל בכך את "רמות קייט", נתקן זאת ונדאג שזה לא יחול על תאגיד אלא רק על מושב.

שמואל לויט:

אנו רואים את המשקם כאחראי לשיקום. יש מספר מושבים שיש בהם אינסטנציה נוספת של כונס ואז יש בדרך כלל חילוקי דעות מי עושה מה בתוך הכינוס, מי מחזיק באיזה קופה ומה עושים עם אותה קופה. אנו חושבים, לאור הנסיון המצטבר, שיש לתת זאת למשקמים מאחר שלמשקמים יש את הראיה הכוללת.

היו"ר אלי גולדשמידט:

מה קורה אם במושב מתמנה כונס מכוח החלטה של בית משפט? בעצם נותנים למשקם כח לגבור על החלטה של בית משפט.

אתי בנדלר:

צריך לקרוא תחילה את סעיף 31 (ד) (1) הקיים משום שצריכים להבין מה קיים היום.

יוסי ישי:

המפרקים שמונו לאגודות בוטלו עם החקיקה, ומפרקים שמונו לארגוני קניות נשארו, סמכויותיהם הוגבלו בכל מה שנמצא בידי המשקם. סעיף 31 (ב) שהוסף נותן אפשרות לפטר רשם שמונה לארגון הקניות אם המשקם ביקש זאת, כלומר, הרשם רשאי לפטר מפרק לפי בקשה של משקם. סעיף 31 (ד) (1) אומר שבמקרה שמונה כונס בכל מה שקשור בחוק התפקידים שלו עוברים למשקם. כאשר מדובר בכונס מנהל, שהוא מנהל של נכס, הוא חייב לעבוד בהתאם להוראות החוק וכפוף למשקם.

התיקון שהוכנס כאן בא לאפשר למשקם לפטר כונס אם ימצא לנכון.

ועדת הכלכלה
02.12.1997

אתי בנדלר:

יש כאן שני שינויים: במקום שהכונס יעבוד בתיאום עם המשקם, כתוב כאן שהוא צריך לעבוד בכפוף לו. מכפופים את הכונס להוראות המשקם. זה שהם צריכים לעבוד בתיאום זה אומר שצריכה להיות יכולת שיכנוע האחד את השני.

היו"ר אלי גולדשמידט:

נשמעה כאן טענה שאי אפשר להתעלם ממנה שאין לו מקור סמכות. כלומר, מצד אחד יש כונס ומצד שני יש משקם. צריכה להיות היררכיה בין שני הגורמים.

חני אבירם:

המשקם יפעל רק מכוח אותן סמכויות שנתונות לו לפי סעיף 11 (א). סמכויות המשקם נקבעו בחוק בצורה ברורה והסמכות לביטול שיעבודים לא היתה נתונה לו. בסעיף 31 (ד) נאמר במפורש שהכונס לא יוכל להגביל את סמכויות המשקם.

אתי בנדלר:

זאת אומרת שהסמכויות מופקעות מהכונס בלאו הכי ומועברות למשקם.

חני אבירם:

יש סמכויות אחרות שנתונות לכונס ושלא נתונות למשקם לפי סעיף 11 (א), הוא ימשיך לפעול בהן.

יפתח עניא:

בנושא זה כתבתי מכתב לוועדה, ומתוקף היותי גם כונס התייחסתי במכתב לסעיף המקורי כאשר דובר על ארגון חקלאי, היינו, לא רק אגודה חקלאית שהיא מושב, אלא כל היתר, כך שהתיקון הזה כשלעצמו אינו נוגע לכונס. למרות זאת אני עדיין חושב שסעיף זה לא רצוי, ולא רק זאת, לא כדאי גם שיכנס מבחינה עניינית, משום שיש בלבול בהתייחסות לכונס כאילו יש לו סמכויות של משקם. לא כך הוא כי הכונס כאשר הוא תופס את נכסי האגודה הוא גם תופס בין היתר את חובות החברים לאגודה. במעמדו זה מתדיין הכונס בפני המשקם, טוען את טענותיה של האגודה, מתדיין נגד אותם חייבים שחייבים לאגודה. אילו יכפופו את הכונס למשקם תהיה פגיעה קשה בעצמאותו של הכונס שהיא חשובה מאוד, מכיוון שהכונס נתון יום-יום ללחצים מכיוונים שונים. אם רובצת על הכונס חרב כלשהי לפיה אותו משקם אולי אמור לתמוך באותו הסדר עלול לפגוע במעמדו. כמובן שזה לא יהיה לטובת ההסדרים.

גם לבית המשפט אין סמכות לפטר כונס. לא בפקודת החברות ולא בתקנות לא נאמר בשום סעיף שבית המשפט מוסמך לפטר כונס.

היו"ר אלי גולדשמידט:

אנו לא נכריע כרגע בסעיף 8 (1) (ב) אלא נחזור לדון בו מאוחר יותר.

סעיף 8 (2): "בסעיף קטן (ו), לאחר שפסק בית המשפט "יבוא: 'או המשקם'".

האם יש הערות לסעיף זה?

ועדת הכלכלה
02.12.1997

יפתח עניא:

אותן הערות שהיו בסעיף הקודם חלות גם על סעיף זה.

יוסי ישי:

זה קשור אחד לשני, ואם סעיף קטן (ב) נופל גם סעיף זה ייפול.

(הפסקה)

היו"ר אלי גולדשמידט:

יש מידה רבה של טעם בדברים שהציג עו"ד יפתח עניא, ולפיכך אנו מציעים שסעיף 8 (1) (א) ישאר. לגבי השאר לגב' אתי בנדלר יש הצעה אחרת.

אתי בנדלר:

במקום סעיף קטן (ב) כפי שהוא בהצעת החוק המונחת לפניכם יאמר: בסיפא במקום: "ובתיאום עם המשקם" יבוא: "ועל דעת המשקם". דהיינו, כונס נכסים שמונה כמנהל של נכס כאמור, הוא יהיה גם כונס נכסים לפי פקודת פשיטת רגל. הוא לא יפעל בניהול כאמור אלא בכפוף הוראות חוק זה ועל דעת המשקם.

חני אבירם:

בכך את לא פותרת את הבעיה של הרישא.

היו"ר אלי גולדשמידט:

במצב הזה אי אפשר יהיה לבטל כינוס או להעביר כונס מתפקידו.

יפתח עניא:

גם היום כאשר באים להסדיר חוב כלשהו או פעולה כלשהי, הכונס חייב להגיש בקשה לבית המשפט. בית המשפט שואל קודם כל מה עמדת המשקם. כמובן שאם זה לא יהיה לפי עמדתו של המשקם בית המשפט יזמן דיון. לכן הענין הזה של "על דעת המשקם" ו"בתיאום עם המשקם" לא מוסיף דבר.

היו"ר אלי גולדשמידט:

קיבלנו את בקשתך להוריד את הדבר המרכזי בסעיף הזה, שהוא הפסקת פעולתו של הכונס או הדחתו לפי שיקול דעת המשקם.

אתי בנדלר:

בסעיף 8 להצעת החוק, בפסקה (1) יש שתי פסקאות משנה (א) ו-(ב). פסקת משנה (א) תישאר כפי שהיא, ובפסקת משנה (ב) יכתב בסיפא של סעיף (ד)(1) הקיים: בסיפא, במקום: "ובתיאום עם המשקם" יבוא: "על דעת המשקם".

ועדת הכלכלה
02.12.1997

היו"ר אלי גולדשמידט:

אני מעמיד סעיף זה להצבעה בנוסח כפי שהוצע על ידי גב' בנדלר.

החלטה: סעיף 8 (1)(א) ו- (ב) אושר.

סעיף 8 פסקה (2): "בסעיף קטן (ו), לאחר 'שפסק בית המשפט' יבוא: 'או המשקם'".

יפתח עניא:

יש משמעות לעניין זה רק במקרה שהכונס מונה על ידי המשקם. בפסקה זו מדובר בשכר טרחה.

שמואל לויט:

אני חושב שהניסוח כפי שאושר מרוקן את הסעיף מתוכן, זה לא לתועלת המושבים וגם לא של הנושים. מי שיש לו כינוס במושבים היה שותף לניסוח הזה.

פסקה (2) נוצרה על פי הלוגיקה של אם בוטל הכינוס על ידי המשקם. לא רצינו ללכת לבית משפט כאשר לא ניתן שכר טרחה. לכן ברגע שפסקה (1) (ב) שונתה אז פסקה זו לא רלוונטית.

היו"ר אלי גולדשמידט:

פסקה (2) מבוטלת.

יפתח עניא:

פניתי במכתב לוועדה בקשר לסעיף 16 (ב) לחוק, עם העתקים לכל הגורמים המעוניינים. בסעיף 16 (א) מדובר על חלף ערבות של חבר אגודה חקלאית לחובות האגודה החקלאית בה הוא חבר, דהיינו, לחובות המושב. סעיף 16 (ב) מדבר על חלף ערבות של חבר באגודה חקלאית לחובותיו של אותו ארגון חקלאי שבו חברה האגודה. משום מה בחוק המקורי יש הבדל בין שני הסעיפים. בסעיף שמדבר על חלף ערבות פנימית הוסף שכאשר עושים את התחשיב של גובה חלף הערבות, אזי, יילקחו בחשבון חובות החברים לאגודה מול חובות האגודה לנושיה, לחלק במספר החברים. לכך תיווסף יתרת החובות החברים שהמשקם קבע שאינם ניתנים לגבייה. זאת אומרת שעל פי 16(א) הבסיס לקביעת חלף הערבות הוא בסיס מעשי, כלומר רק חובות שניתן לגבות יילקחו בחשבון לצורך קביעת חלף הערבות.

בסעיף 16 (ב) לא קיימת הסיפא הזו. בסעיף זה הועלתה טענה לפיה סעיף זה מדבר על חובות רשומים ולא מדבר על חובות שבאמת אפשר לגבותם. לדוגמה, בארגון הפועל המזרחי, שעליו אני ממונה ככונס נכסים, ישנם חובות רשומים של הארגון לנושיו של 100 מיליון שקלים, וישנם חובות רשומים של האגודות לארגון של 120 מיליון שקלים. המשקם לקח את החובות הרשומים הללו, עשה חישוב של 120 פחות 100, התוצאה 20, והגיע למסקנה שאין גרעון בארגון ולכן חברי אותם מושבים פטורים מחלף ערבות.

גלעד אמחג:

זה לא הליך חקיקה מקובל.

ועדת הכלכלה
02.12.1997

יפתח עניא:

עשו את התחשיב הזה שלפיו כל חברי מושבי הפועל המזרחי פטורים מחלף ערבות חאת על פי סעיף 16 (ב). היום התקדמנו כמה צעדים קדימה ומגיעים לעניין ההסדרים, אותם מושבים שרשומים בספרים כחייבים 30 מיליון שקלים, מציעים לפירעון רק 5 מיליון שקלים, בנימוק שאין כושר החזר ואין יכולת מעשית לגבות. כתוצאה מהחלטה זו אותם זכאים, חברי המושבים החזקים שחבריהם בארגון, זכו להטבה מיידית, לפיה לא רק שאין להם חובות, אלא יש להם גם פטור מחלף ערבות, למרות שהם יכולים לשלם. את הפטור הזה הם קיבלו, כי החייבים חייבים הרבה. אותם חייבים שבגללם נתנו פטור מחלף ערבות לפי סעיף 16 (ב) לא יכולים לשלם. לפי הבנתנו ומאחר שכולם יודעים שהמקור הכספי העיקרי לפירעון החובות של כל המגזר הוא הכיס של החקלאי שצריך לשלם את החוב לאגודה, שתצבור את הכסף ותשלם לארגון, והארגון יצבור את הכסף וישלם את החוב לנושיו.

כאשר מגיעים לשלב של הסדר חובות הארגון, כל ההסדר הזה צריך להיות על בסיס מעשי, היינו, מה ניתן באמת לגבות. לפיכך יש להוסיף את הסיפא שבה יקבע מפורשות שלצורך קביעת חלף ערבות לפי סעיף 16 (ב) תיווסף אותה פיסקה כמו בסעיף 16 (א): לצורך חישוב חיובו של החבר כאמור, יחולק החוב הכולל של הארגון החקלאי בניכוי חובות האגודות החקלאיות כלפיו ובתוספת יתרת החובות של האגודות החברות של הארגון שהמשקם קבע כי אין ביכולתן לפורעם, במספר חברי האגודות החקלאיות. אז לא יהיה את העיוות הזה שלצורך פטור מחלף ערבות מתייחסים לרשום, אך כאשר מגיעים להסדר החובות יש טענה שהחובות הרשומים הם רק לספרים.

שלום שמחון:

עו"ד עניא מציע כאן הצעת חוק חדשה ונפרדת. אני מזמין אותו שיפנה לאחד מחברי הכנסת כדי שיגיש בשמו את הצעת החוק הזו.

היו"ר אלי גולדשמידט:

לאחר שאישרנו את כל סעיפי הצעת החוק, הוועדה מאשרת להעלות את ההצעה הזו לקריאה ראשונה. מיום שזה יפורסם ברשומות, בתוך 14 יום, כל מי שרלוונטי לדיון הזה יעביר את הערותיו ליועצת המשפטית לוועדה. אם אכן החוק יעבור בקריאה ראשונה אנו נקיים דיון מפורט בשאלת החוקתיות על בסיס סיכומים בכתב שיגיעו תוך 14 יום לוועדה.

אתי בנדלר:

אני מבקשת לוודא שלדעת המציע, לדעת הוועדה ולדעת נציג האוצר אין להצעת החוק עלות תקציבית.

לעניין הערות ניסוחיות: כיוון שאני צריכה להכין את הצעת החוק לקריאה ראשונה על בסיס הסעיפים שאושרו עם השינויים שאושרו, אני אודה אם ישלחו אלי תוך שבוע הערות לנוסח ולא הערות מהותיות.

גלעד אמוג:

האוצר צריך לבדוק העלות הכספית.

ועדת הכלכלה
02.12.1997

היו"ר אלי גולדשמידט:

כל מי שיש לו הערות ניסוחיות יעביר אותן לגב' בנדלר תוך שבוע. כמו כן, על האוצר להעביר לנו תוך שבוע את העלות התקציבית אם אכן היא קיימת.

יצחק וקנין:

אין להצעת החוק עלות תקציבית משום שבהסדר חובות המושבים המדינה לא נתנה שקל אחד.

(הפסקה)

תקנות המגזר החקלאי המשפחתי
(הוראות בדבר מימוש נכסים בהוראת משקם), התשנ"ז - 1996

היו"ר אלי גולדשמידט:

אני פותח את הדיון בתקנות המגזר החקלאי המשפחתי (הוראות בדבר מימוש נכסים בהוראת משקם), התשנ"ז - 1996.

אתי בנדלר:

תקנות מימוש נכסים כוללות 13 תקנות. למעשה התקיים דיון בכל התקנות, אך לא היתה הצבעה פורמלית עליהן, למעט תקנה 13 שלגביה היו חילוקי דעות של ממש.

בתחילת הישיבה הקודמת יושב ראש הוועדה ביקשת לערוך הצבעה פורמלית, מאחר שלא היה ברור מהפרוטוקולים הקודמים אם היתה הצבעה פורמלית או לא. חבר הכנסת גדעון עזרא ביקש לדחות את ההצבעה וסוכם שנדון תחילה בתקנה 13 ורק לאחר שנסיים נצביע על כל התקנות.

היו"ר אלי גולדשמידט:

אנו נדון בנוסח של התקנות מ- 21 ביולי שהתקבל מהמינהלה להסדרים.

אני מבקש לשאול האם יש הסתייגות לגבי תקנות 1 עד 12 ועד בכלל ?

אתי בנדלר:

אני מבקשת להעיר שלפי מיטב זכרוני אושרו מספר שינויים בנוסח.

היו"ר אלי גולדשמידט:

כיוון שאין מחלוקת לגבי תקנות 1 עד 12, אני מבקש להצביע על תקנות אלה.

החלטה: תקנות 1 עד 12 ועד בכלל אושרו.

ועדת הכלכלה
02.12.1997

יוסי ישי:

בתיאום עם משרד המשפטים הגשנו נוסח חדש לתקנת משנה 13 (ג). לאחר מכן מר לויט בתיאום עם הנושים, בהסתייגות של בנק חקלאות, הציע נוסח מתקן לתקנת משנה זו. גב' לחמן-מסר היתה אמורה להודיע בכתב ליועצת המשפטית של הוועדה, שהיא מסכימה לנוסח שהוצע על ידי מר לויט.

אתי בנדלר:

גב' לחמן-מסר הודיעה לי אתמול בטלפון שהיא מסכימה לנוסח המוצע.

חוץ מתקנת משנה (ג) היתה לחבר הכנסת שלום שמחון הצעה לתיקון תקנת משנה (ב).

תקנה 13 (א) : "כל עוד לא הותקנו כללים למימוש נכסים חקלאיים, לפי סעיף 23 לחוק, לא יחולו הוראות תקנות אלה לענין מימוש הנכסים המפורטים בתקנת משנה (ב);"

היו"ר אלי גולדשמידט:

אין הערות לגבי תקנה זו ואני מבקש להצביע על תקנת משנה (א).

החלטה: תקנת משנה 13 (א) אושרה.

אתי בנדלר:

(ב) "ואלה הנכסים: (1) מקרקעין שעל פי תוכנית שאושרה לפי הוראות חוק התכנון והבניה, התשכ"ה - 1965, ייעודם חקלאי, והם מוחזקים בבעלות או בחכירה או ברשיון על ידי גורם חקלאי לשימוש חקלאי, כל עוד לא שונה אותו ייעוד על פי דין;"

חבר הכנסת שלום שמחון הציע שאחרי המילים "ייעודם חקלאי" יבוא: או ציבורי.

שלום שמחון:

מה שעומד לנגד עיני הם המועדון, בית התרבות, בריכת שמיה, בית כנסת וכל הדברים הציבוריים, כדי שלא יוכלו לגעת בהם ולעשות בהם שימוש אחר.

היו"ר אלי גולדשמידט:

האם פרט לתיקון שהוצע על ידי חבר הכנסת שמחון, ואשר נשמע לכך את תגובתה של גב' לחמן מסר, תקנת משנה (ב) (1)(2) ו-(3) מקובלת בניסוח הקיים?

יוסי ישי:

בתקנה 13 הכל מקובל פרט לתקנת משנה (ג).

ועדת הכלכלה
02.12.1997

חני אבירם:

הנוסח המוצע לתקנת משנה (ג) הוא: "כל עוד לא הותקנו כללים למימוש נכסים חקלאיים לפי סעיף 23 לחוק והמשקם קבע כי לגורם החקלאי אין כושר החזר לפרוע את כל חובותיו להסדר ובין נכסיו של אותו גורם חקלאי היה נכס מקרקעין מהמנויים בסעיף קטן ב' (1) או (2):

(1) יטיל המשקם עיקול על המקרקעין האמורים.

(2) לא יתן המשקם פסק המסדיר את כל חובותיו של אותו גורם חקלאי בהסכמת נושיו שסכום חובותיו כלפיהם מהווה 75% מכלל חובותיו.

(3) למרות האמור בס"ק (2) - היה הגורם החקלאי חבר באגודה חקלאית כהגדרתה בסעיף 1. (1) לחוק יהיה המשקם רשאי ליתן פסק המסדיר את כל חובותיו והעיקול כאמור בס"ק (1) ישאר בתוקפו עד להסדרת חובות האגודה החקלאית שבה הוא חבר".

מוריס סיטון:

אנו מתנגדים בעיקר לעניין של 75%. אנו אומנם נושה שהוא יחסית קטן, אך סכום החובות הוא די גדול. איננו יכולים להרשות לעצמנו, ואף אחד לא יכול לשלול מאיתנו את הזכויות.

היו"ר אלי גולדשמידט:

המספר 75% נלקח מהוראות דין כללי. בעניין זה לא לקחנו מספר שרירותי, אלא את המספר המופיע בהוראות הדין הקיימות לגבי הסדר נושים ואנו הולכים בעקבותיהם. אני סבור אפילו שאם נשנה את זה, זה אולי יכול ליצור טענה נגדנו.

מוריס סיטון:

אי אפשר להגיע להסדר נושים רק על פי 75%, כי לא נמצאים במצב פירוק. לא ניתן לקבוע חוב לחבר על סמך הסכמת 75% מהנושים. האם ל-25% האחרים אין כל משמעות? ואם 25% האלה הוא נושה מובטח, אז אין לו בכלל שייכות לעניין או שדעתו לא חשובה?

היו"ר אלי גולדשמידט:

אינך מביא טענה שבמקרים אחרים זה אחרת. עובדה שבהוראות דין אחרות, בפקודת החברות הולכים לפי 75% ואותם נימוקים שאתה משמיע רלוונטיים גם שם.

אתי בנדלר:

אני אקריא את סעיף 233 לפקודת החברות הדין בפשרה ובהסדר: (א) - "הוצעו פשרה או הסדר בין חברה לבין נושיה או חברה, או בינה לבין סוג פלוני שבהם, רשאי בית המשפט, על פי בקשה בדרך המרצה של החברה, של נושה או של חבר, או של מפרק אם החברה היא בפירוק, להורות על כינוס אסיפה של אותם נושים או חברים, לפי הענין, בדרך שיורה בית המשפט".

ועדת הכלכלה
02.12.1997

סעיף קטן (ב): "אם באסיפה כאמור בסעיף קטן (א) הסכימו לפשרה או להסדר רוב מספרם של הנוכחים והמצביעים בעצמם או על ידי שלוח שבידס יחד שלושה רבעים של הערך המיוצג בהצבעה, ובית המשפט אישר את הפשרה או ההסדר, הרי הם מחייבים את החברה ואת כל הנושים או החברים או הסוג שבהם, לפי הענין, ואם היא בפירוק - את המפרק ואת כל משתתף".

מוריס סיטון:

אני חושב שבסעיף (א) יש הבדל בין נושים רגילים לנושים מובטחים, כלומר, הקול שלהם הוא קול שונה לגמרי. כשעושים אסיפת נושים, עושים אסיפת נושים מובטחים ולאחר מכן עושים אסיפת נושים שאינם מובטחים. לא יכולים לערבב מין בשאינו מינו ולומר שיש 75%, ובכך לזרוק את הנושה המובטח. זה נוגד כל הסכמה וכל החלטה.

איני משפטן ואת הטענות המשפטיות ניסח היועץ המשפטי של בנק חקלאות במסמך התגובה שנשלח לוועדה.

גלעד אחוג:

ניתן לעשות הסדר פשרה בין נושים גם ללא הסכמת 100% מהנושים. 75% הוא מספר שמקובל ובהסכמה כזו ניתן לומר שניתן להגיע להסדר שמחייב את כל הנושים. יש לכך סייג אחד, שצריכים להיות 75% מנושים של אותה קבוצה. צריך לחלק את הנושים לקבוצות שונות ו-75% מהם מחייבים את אותה קבוצה.

דוידה לחמן-מטר:

גם היום הסדר לפי סעיף 233 יכול להיות לפי 3/4 מהנושים. בתיקון זה שאנו דנים בו איני סוטה מהעניין, אלא להיפך, זה מחמיר כי זה לא 3/4 מהנוכחים, אלא 3/4 מהערך, דבר שהוא משמעותי. נכון שאם בנק החקלאות ירצה לעצור את זה, יכול להיות שזה יפול.

היו"ר אלי גולדשמידט:

אני חושב שבנק החקלאות לא יתנגד אם זה יהיה 75% של קבוצת הנושים המובטחים ו-75% של קבוצת הנושים הלא מובטחים. לפי דברי בנק החקלאות אין לערבב בין שתי הקבוצות.

דוידה לחמן-מטר:

אני סבורה שכבר בסעיף 233 מדובר בנושים לסוגיהם כפי שיקבע בית המשפט, ובמקרה שלנו, כפי שיקבע המשקם. מה שיוצא הוא שלפי הפטיקה יש חובה לחלק לאסיפות נושים במקום שלנושים יש אינטרסים שונים. החובה הזו יושמה בדרך כלל ואני סבורה שיהיה נכון לקיים את זה גם כאן. יחד עם זאת אפשר לבחור בניסוח שישאירו שיקול דעת למשקם בשאלה אם בכל מקרה ומקרה יש לזמן אסיפות נושים לסוגיהם או שבנטיבות מסויימות אפשר שלא לזמן.

מבחינת השקפתי המשפטית תקנה זו צריכה להיות דומה כמה שיותר לסעיף 233, כלומר 75% של הנושים לסוגיהם, כפי שיקבע המשקם. אני מציעה להגדיר זאת כך: אלא בהסכמת הנושים לסוגיהם כפי שיקבע המשקם שסכום חובותיו כלפיהם מהווה 75% מכלל החובות. זה אומר להשאיר זאת לשיקול דעת המשקם, כפי שקיים בבית המשפט.

ועדת הכלכלה
02.12.1997

שמואל לויט:

אני חושב שאם מקבלים את התיקון הזה מפספסים את התקנות ויותר טוב שלא יתקבלו, כי זה סותר את המטרה של זירוז ההסדרים. המטרה שלנו בתקנות היא לזרז את ההסדרים ולבצע אותם כמה שיותר מהר. אם נותנים זכות וטו לנושה קטן על חשבון כל הנושים הגדולים, לקבוע מתי יהיה הסדר ומתי לא יהיה הסדר, זה יעכב את הכל.

דוידה לחמן-מסר:

אתה מעוות את הדברים.

שמואל לויט:

מה שיקרה במצב הזה הוא שאם יחלקו את הנושים לסוגיהם השונים, יהיו מקומות שיתחילו לדון אם זה בתוקפה של אגרת החוב ואם הנושה הוא נושה מובטח.

היו"ר אלי גולדשמידט:

אבל אנו משאירים את זה לשיקול דעת המשקם, אם לפצל את זה לנושים שונים. למשקם יש ענין לזרז את התהליכים.

שמואל לויט:

יבוא נושה שהוא נושה מובטח, ובשביל לעצור את ההסדרים ועד שתאוותו תסופק, אפילו אם יש לו רק 8% מהחוב או אפילו כזה שהוא עם 3%, ויעצור הסדרים של מושבים שלמים. לא זו היתה כוונת המחוקק.

היו"ר אלי גולדשמידט:

מדובר בשיקול דעת של משקם, כלומר, המשקם יכול להחליט אם זה יהיה 75% מכלל הנושים כפי שזה מופיע בניסוח הראשון. כמו כן, גם כאשר מדובר בפיצול לקבוצות עדיין זה שיש לו 8% צריך להיות במצב שיהיה לו יותר מ- 25% מהנושים בקבוצה שלו, זאת אומרת אם יש מישהו שהוא נושה מובטח של 8% מכלל החובות, כדי לעצור את התהליכים הוא צריך להיות יותר מ- 25% בקבוצה שלו.

שמואל לויט:

הוא בדרך כלל 100% בקבוצה שלו.

דוידה לחמן-מסר:

זה תלוי איך חילקו את הקבוצה. אם המשקם יקבע שבנק החקלאות הוא תמיד נושה בקבוצת נושים מיוחדת, יכול להיות שתהיה בעיה, אך בסיטואציה הזו בדרך כלל המשקם והמינהלת יציעו חלוקה מסויימת של הנושים שלפיה ניתן לקבל מערכת הסכמות ואז בנק החקלאות מימלא יתקוף את המשקם. בכל מקרה בנק החקלאות יתקוף, או שיתקוף את התקנות כבלתי חוקתיות או שיסכים להצעה.

נסים שטרית:

התוספת שאומרת לחלק את הנושים לסוגיהם היא תוספת לא ריאלית במציאות היום.

ועדת הכלכלה
02.12.1997

היו"ר אלי גולדשמידט:

האם הפיצול לקבוצות נושים הוא מה שקורה בפקודת החברות ?

דוידה לחמן-מסר:

בפסיקה הקיימת מאז ומעולם מחלקים את הנושים לפי סוגים ולפי אנטרסים. זה קיים גם בפסק הדין של כוכב השומרון וגם בפסקי דין אחרים. לי נראה שאפשר להתייחס לסוגים אם זה מאוד מהותי, כדי להגיע להסכמה שתקנות אלה לגבי סוגיית האולטרה וירט לא נתקפות. לכל היותר תיתקף החלטה ספציפית של הרשם ולי היה חשוב לעבור את זה. אם בנק החקלאות יתקוף בכל מקרה את התקנות אז אני מציעה להישאר עם הנוסח הראשון. אך אין לשכוח שמדובר במקרה מיוחד שהוא לא כמו זה שסעיף 233 מתייחס אליו. זה מקרה שבו לכאורה לא צריך בכלל את התקנות, כי עוד לא הוגדרו מה הנכסים החקלאיים, בפרט שאנו לא מגדירים מה הנכסים החקלאיים ובכל זאת רוצים לתת לתקנות לזרום, אנו קובעים מקרה חריג, שכאילו אין דין. היום בשיפור הפרקים החדשים בפקודת החברות אני מתייחסת לנושים לסוגיהם כדבר שבשיגרה.

היו"ר אלי גולדשמידט:

אני מציע שלא נשנה את אורחות הדין ושזה יהיה ברוח הדברים שהציעה גב' לחמן-מסר, שהכל נמצא בכפוף לשיקול דעתו של המשקם. המשקם יידע לעשות את האבחנה בין כל מקרה ומקרה.

דוידה לחמן-מסר:

אני מציעה שהנוסח יהיה: אלא בהסכמת הנושים שסכום חובותיהם מהווה 75% מכלל חובותיו של החייב בשים לב לסוגיהם כפי שיקבע המשקם.

היו"ר אלי גולדשמידט:

אני מציע להתאחד סביב הניסוח הזה.

נסים שטרית:

הבעיה היא בצד הפרקטי. אנו רוצים תקנות שיישמו אותן, שנעבוד איתן ושלא יהיו כתובות רק על הנייר. המשקמים עד היום לא נכנסים למלכודת הזו ולכן הם מנסים להגיע להסדרים והסכמה. אם מתקינים כאן תקנה בה נותנים שיקול דעת למשקם אם לקבוע לפי סוגיהם או לא, זה סיפור אחד. אך אם מכריחים את המשקם וקובעים לו חד משמעית שהוא חייב לקבוע לפי סוגיהם זה לא נכון.

דוידה לחמן-מסר:

אנו לא מכריחים, אלא נותנים למשקם את השיקול הדעת. האם נראה לכם לנסח זאת כך: אלא בהסכמת הנושים שסכום חובותיהם מהווה 75% מכלל חובותיו ורשאי המשקם לקבוע זאת בשים לב לסוגיהם.

מוריס סיטון:

צריך לרדת מהענין של ה-75%. התקנה לא יכולה להיות נגד בנק חקלאות.

ועדת הכלכלה
02.12.1997

יוסי ישי:

החוק לא הגביל את המשקם בלקבל את ההסכמה של אף אחד. למעשה בלי התקנות האלה המשקם היה רשאי להוציא פסק משקם לכל אחד. התקנות בניגוד לחוק ושמו קולך על המשקם. האם רוצים להגביל אותו עוד ?

חני אבירם:

המשקם נותן פסק חלקי, כי כל עוד אין תקנות מימוש נכסים חקלאיים הוא לא יכול לתת פסק סופי.

יפתח עניא:

פרקטית אסור להכניס הגבלה של 75% או 80%. אנו נמצאים מדי יום בישיבות כאלה של הסדרים ותמיד בנק החקלאות מעלה את הענין של האיגרת. ברב המקרים נמצא פתרון כלשהו. ברגע שתוכנס מגבלה כלשהי אנו למעשה מנטרלים את המנגנון של להגיע להסדרים. בנק החקלאות במקרים מסויימים מקבל פיצוי של 8% או 10% וכו' לפי גובה החוב, ומגיעים להסכמה. לכן לדעתי לא יהיה נכון חה יפגע בהשגת ההסדרים, אילו יוכנסו המגבלות הללו גם לא העניין ל"סוגיהם".

יוסי ישי:

ניתן להחליט שזה יהיה 80% בלי ל"סוגיהם".

היו"ר אלי גולדשמידט:

איך נטביר את זה שפתאום המצאנו את המספר 80?

יוסי ישי:

דבר אחד ברור שאם נכניס את הסוגים אז לא יהיו הסדרים.

דוידה לתמו-מסר:

יש לנו שתי אפשרויות לניסוח. אפשרות אחת: לא יתן המשקם פסק ... אלא בהסכמת אותם הנושים שסכום החובות שחבים להם מהווה 75% מכלל חובותיו של החייב ורשאי המשקם לקבוע זאת בשים לב לנושים לסוגיהם.

אפשרות שניה היא לא להגיד את זה בכלל. מבחינת החקיקה אהיה מסודרת גם אם אטען לאולטרה וירס ופגיעה בזכות הקנין, התקנות האלה יוחזרו לחקיקה. אם מי מהנוכחים סבור ש"רשאי המשקם בשים לב לסוגיהם" יפריע לו, מימלא אני סבורה שמשקם אם יידרש, יצטרך לעשות את זה.

אתי בנדלר:

אם אין מחלוקת, שאם הדרישה הזו תעלה, אז המשקם צריך להביא בחשבון את סוגי הנושים, אז אני מעדיפה שהדבר יהיה רשום במפורש ושזה לא יהיה בדרך של פרשנות.

ועדת הכלכלה
02.12.1997

היו"ר אלי גולדשמידט:

אני מסכים עם זה.

דוידה לחמן-מסר:

ניסחתי זאת כך שהמשקם רשאי ולא חייב.

היו"ר אלי גולדשמידט:

כל מה שגיבשה הגב' לחמן-מסר בניסוח הזה מבטא למיטב הבנתנו את המצב המשפטי שמחבר את הוראות הדין בפקודת החברות ואת הפרקטיקה של בתי המשפט. זאת הקרקע הבטוחה ביותר שאנו יכולים ללכת עליה כנגד טענות של אולטרה וירס, ודברים שיגידו שזה סותר את התהליכים הרגילים וכד'. אני חושב שזה משאיר שיקול דעת למשקם שיכול להחליט במקרה אחד שהוא הולך על בסיס 75% מכלל החובות ובמקרה אחר לעשות לפי סוגים. כך הפטיקה מנחה, למרות שכל אחד מרגיש לא נוח עם זה, כי היה רוצה שתהיה לו זכות וטו על הכל.

יוסי ישי:

גם פרקטית ההצעה של גב' לחמן-מסר טובה, משום שבדרך כלל הנושים לא ירצו לעכב, והמשקם ילך על 75%.

יפתח עניא:

רשאי יתפרש תמיד כחייב. אם תוסף המילה "רשאי", בית המשפט העליון יפרש את זה תמיד: רשאי במובן חייב.

יוסי ישי:

הכוונה כאן היא רשאי לבקשת נושה. בנק חקלאות יעשה כל מאמץ לא להשתמש בזה כשהוא יכול.

דוידה לחמן-מסר:

אני מוכנה להוסיף: רשאי המשקם אם יראה לנכון לרבות לפי בקשת נושה.

יוסי ישי:

אני רוצה שאם נושה לא יבקש המשקם לא ישקול את זה, כדי לא להסתבך עם הדבר הזה.

שמואל לויט:

יהיה לא נכון לאשר זאת בצורה כזו ועדיף אפילו לעשות פסק זמן. נעשים עשרות הסדרים בהסכמה, ולהכניס תקנות שרק ירעו את המצב ויעצרו הסדרים יהיה לא חכם.

ועדת הכלכלה
02.12.1997

היו"ר אלי גולדשמידט:

אני מציע לעקוב אחרי הוראות הדין הקיים בסוגיות דומות. מה שמר לויט מציע זה לסטות מהוראות הדין הקיים. זה לא נראה לי ואיני מוכן להיות עתה לארג' ומחר בית המשפט יפסול את זה.

דוידה לחמן-מסר:

הניסוח המוצע הוא: לא יתן המשקם פסק המסדיר את כל חובותיו של אותו גורם חקלאי אלא בהסכמת אותם נושים שסכום החובות שחבים להם מהווה 75% מכלל חובותיו של הגורם החקלאי. המשקם רשאי לפי בקשת נושה לקבוע זאת בשים לב לנושים לסוגיהם.

כאן הוספתי את הסמכות למשקם, כדי שבנק החקלאות לא יטען מדוע צריכים הסכמה של 75%, אלא צריך לקבל הסכמה של הנושים לפי סוגיהם או טענות אחרות. הוספנו סמכות למשקם, שאם נושה מבקש זאת, לבדוק את ההסכמה של ה- 75% בהתאם לסוגי הנושים.

אתי בנדלר:

צריך לכתוב: לקבוע הסכמה כאמור.

דוידה לחמן-מסר:

ניתן לכתוב: ... לקבוע דרכים לקבלת הסכמה כאמור בשים לב לנושים לסוגיהם.

שמואל לויט:

אם במושב מסויים יש נושים בלתי מובטחים, נושים שהם לכאורה מובטחים ויש סוג שלישי של סוכנות. אם נגיד שהנושים הבלתי מובטחים מסכימים, הסוכנות לא מסכימה והמובטחים מסכימים, מה יקרה אז? לכן אני חושב שההצעה המוצעת רק מסבכת את העניין.

היו"ר אלי גולדשמידט:

ההצעה שמוצעת כאן מעוגנת בדין הקיים. אם בדין הקיים מסובך, אזי גם כאן יהיה מסובך.

יצחק וקנין:

זה לא כך, כי הסדר החובות הזה הוא הסדר ייחודי ולא רגיל.

דוידה לחמן-מסר:

בפסק דין של כוכב השומרון, כשבאו ואמרו את החלוקה לפי קבוצות, אמרו שלא יכול להיות שנושה מובטח שיש לו אנטרס קנייני בנכס ויש לו חוב מסויים, יהיה בקבוצה אחת עם נושה רגיל, כי אלה דברים שונים לגמרי. ניתן לומר שהמשקם יקבע את חלוקת החובות, אך אנו נמצאים עתה באותו מקום שלא נקבעו הנכסים לחלוקת נכסים חקלאיים ומנסים להגיע להסכמות, כדי להניע את הגלגלים של המערכת הזו. אם רב הנושים הם רגילים הם יכולים לכפות הסדר על נושים מובטחים, האם זה נראה הגיוני? אם אדם קיבל בטוחה על נכס, ניתן לומר לו שבכלל לא מעניין אותנו שהוא קיבל בטוחה, שהוא מבחינתנו כמו הנושה הרגיל? זה לא הגיוני.

ועדת הכלכלה
02.12.1997

שמואל לויט:

לכאורה המובטח יקבל ראשון את הכסף, אז מה הבעיה ?

מוריס סיטון:

כי בכך אתה קובע כמה הנושה המובטח יקבל.

דוידה לחמן-מסר:

היום הדין הוא שחייבים לעשות סוגי נושים, זה הצירוף של החוק והפסיקה. בפועל קבענו שהמשקם רשאי, ולא רק זאת, אלא הוספנו גם לבקשת נושה. בעצם ירדנו כמה דרגות מהדין והתאמנו את דיני החברות שהם יותר קשוחים כפי שנקבעו בפסיקה, לדינים יותר מקילים שיקיימו את העקרון של סדרי עדיפות, אם מישהו שם דגל אדום.

בארצות הברית, אם מגיעים להסכמה נותנים קצת יותר, כדי שהוא לא ירים את הדגל האדום, אפשר לברוח מכל החלוקה לסוגים. נכון שיש לו עמדת יתרון, כי הוא נושה מובטח.

נדמה לי שבהסכמות ובחוכמה משקם יכול לעקוף, כמו שנעשה בארצות הברית, שלא מגיעים לחלוקה לפי סוגים ולא עושים הערכת שווי, אלא עושים הסכמות. ברגע שכולם מסכימים בית המשפט מאשר. כך גם המשקם. זה אכן נותן יתרון מסויים לנושה המובטח, אך אפשר לקבל את הסכמתו מבלי שהוא יפוצץ את כל ההסדר.

דוידה לחמן-מסר:

אני מעמיד את תקנת משנה 13 (ג) להצבעה על פי הנוסח שהוקרא על ידי גב' לחמן-מסר בכפוף לשינויים ניסוחיים בלי כל פגיעה במהות.

הצבעה

בעד - 2

נגד - 2

נמנעים- אין

החלטה: התקנה לא אושרה.

אתי בנדלר:

התקנה לא אושרה ומשרד המשפטים צריך להחליט אם הוא חוזר בו מהצעת התקנות או לא.

דוידה לחמן-מסר:

אנו נשקול את עמדת הממשלה לגבי הקריאה הראשונה.

היו"ר אלי גולדשמידט:

אני מבקש לחזור להצעה של חבר הכנסת שלום שמחון לגבי תקנת משנה 13 (ב) (1), להוסיף את המילים: "או ציבורי" אחרי המילים: "ייעודם חקלאי".

ועדת הכלכלה
02.12.1997

שלום שמחון:

זה כדי למנוע שיקחו את מועדון הנוער או את בית הכנסת.

דוידה לחמן-מסר:

מה לגבי הבריכה ?

שלום שמחון:

צריך למנוע פגיעה בכל מה שקשור לחיים התרבותיים ביישוב.

חני אבירם:

אנו מתנגדים, הרי לא לכל אדם בישראל יש בריכת שחיה בחצר הבית.

דוידה לחמן-מסר:

אני מוכנה לכתוב: ייעודם חקלאי, למעט בית כנסת.

יוסי ישי:

כל משבצת הקרקע באגודות ייעודה על פי חוק הוא חקלאי.

אתי בנדלר:

כל התקנה הזו היא בעצם סייג לתחולה של התקנות. התקנות האלה הן תקנות למימוש נכסים ויש בצנרת תקנות שצריכות להיות אי פעם תקנות למימוש נכסים חקלאיים. בהתחלה נשאלה אם נגדיר כאן נכסים חקלאיים ונאמר שהתקנות האלה לא יחולו לגבי מימוש אותם נכסים. גב' לחמן-מסר הציעה במספר ישיבות שלא נגזיר כרגע מהם נכסים חקלאיים, אלא בתקנות אחרות לכשיותקנו, אך נוסיף הוראה שהיא סייג לתחולה. כל אותם נכסים שיש להניח שיוגדרו כנכסים חקלאיים בתקנות אחרות או שהם עשויים להיות מוגדרים כנכסים חקלאיים, אנו קובעים שבשלב זה אנו לא נוגעים בהם, כל עוד לא מותקנות אותן תקנות.

הריישא בתקנה 13 אומרת ש"כל עוד לא הותקנו כללים למימוש נכסים חקלאיים לפי סעיף 23 לחוק, לא יחולו הוראות תקנות אלה לענין מימוש הנכסים המפורטים בתקנת משנה (ב)". כאן יש רשימה של נכסים או שברור שהם יוגדרו בהמשך כנכסים חקלאיים או שהם בספק נכסים חקלאיים. כשנותנים דוגמה של מועדון או בריכה, נדמה לי שאיש לא יכול לטעון שיש סיכוי שהם יוגדרו בעתיד כנכסים חקלאיים.

דוידה לחמן-מסר:

סברתי בתחילה שאתם נאחזים בעקרונות איך לשמר את החיים במושב. גב' בנדלר העמידה אותי על הטעות, שהתקנה הזו לא עוסקת בשימור החיים במושב, אלא עוסקת בשאלה מה הנכסים שהתקנות לא יחולו עליהם. מאחר שכל מה ששנוי במחלוקת הוא סוגיית החקלאות, מלכתחילה לא שנוי במחלוקת שבית כנסת או בריכה הם לא נכס חקלאי. לפיכך אין בהזדמנות זו שאנו מנסים להגדיר מה לא יכנס למימוש בגלל שיש שאלה האם הוא חקלאי או לא, להכניס נכסים שאין ויכוח לגביהם ולעולם לא יוכלו להיות נכסים חקלאיים.

ועדת הכלכלה
02.12.1997

שלום שמחון:

אני נאלץ להסכים עם הדברים הללו.

היו"ר אלי גולדשמידט:

אני מעמיד את תקנה 13 (ב) (1), (2) ו- (3) להצבעה.

החלטה: תקנה 13 (ב) (1), (2) ו- (3) אושרה.

אני מבקש רוויזיה להצבעה על תקנת משנה 13 (ג).

(הפסקה)

היו"ר אלי גולדשמידט:

אנו חוזרים לדיון על תקנת משנה 13 (ג).

גלעד אמחג:

אני מבקש לתת דוגמה מוחשית. אם יש נושה מובטח ב- 10 מיליון שקלים ועוד נושים לא מובטחים ב- 40 מיליון שקלים, כלומר סך כל הנושים הלא מובטחים הם 80%. הרי לא יעלה על הדעת שהנושים הלא מובטחים, שבמצב רגיל לא היו מקבלים, יוכלו לשבת ביניהם ולעשות ויתורים על דברים שהם לא שלהם. זה הרציונל שעומד מאחורי הפסיקה של בית המשפט על חלוקה לקבוצות. אי אפשר לקבל תקנות שנוגדות פסיקה זאת, כי זה לא יחזיק בשום ביקורת משפטית.

יוסי ישי:

לכן אנו מבקשים להציע תיקון כדלקמן: המשקם רשאי על פי בקשת נושה שהוכח מעמדו כנושה מובטח לקבוע זאת בשים לב לסוגיהם. בכך אני מבקש שלא סתם נושה יבוא ויגיד שהוא מובטח ולכן יש לעצור.

היו"ר אלי גולדשמידט:

ביקשתי לקיים רוויזיה להצבעה. למעשה מה שעומד על הפרק ברוויזיה הוא אם להשאיר את הנוסח כפי שהופיע בהתחלה בלי ההסתייגויות הנוספות שגב' לחמן-מסר ניסחה, או שאנו מעבירים את התקנות עם ההסתייגויות הללו. בפעם הקודמת ההצעה של גב' לחמן-מסר נפלה בהצבעה. אני אקיים הצבעה נוספת, שהיא בבחינת רוויזיה. אם ברוויזיה הזו זה שוב יפול, המשמעות מבחינת הממשלה היא שנשארים עם התקנות בנוסח הקודם או שמושכים את התקנות.

אתי בנדלר:

הנוסח שמחייב את הוועדה אם לאשר או לא לאשר הוא הנוסח שמוצע על ידי השר.

יוסי ישי:

ברגע זה הנוסח שמוצע על ידי השר הוא הנוסח שהציע מר לויט.

ועדת הכלכלה
02.12.1997

אתי בנדלר:

אני צריכה לדעת מה הנוסח האחרון שהשר מציע לענין זה ועליו הוועדה צריכה לקיים את ההצבעה. אם הנוסח הזה לא יאושר, אזי תקנת משנה זו לא אושרה וכל התקנות חוזרות למשרד המשפטים כדי להחליט אם הם רוצים להציע נוסח אחר לתקנת משנה (ג) או הם מוכנים שהתקנות האלה יאושרו בלי תקנת משנה (ג) בכלל, או למשוך את כל התקנות.

גלעד אמתג:

אני חושב שכדאי לשכנע את חברי הכנסת להצביע אחרת, כי המשמעות של ההצעה של גב' לחמון-מסר לא משנה שום דבר קיים. יש מאחורי ההצעה הגיון משפטי שמאחוריו עומד הגיון כלכלי מוצק. לא ייתכן שאדם שאין לו כלום יוותר על חשבון מישהו שיש לו. זה בדיוק מה שהצעתה של גב' לחמון-מסר אומרת. אני חושב שמקובל על כולם שמי שאין לו משהו לא יכול לוותר על נכסים של מישהו אחר.

נושה שיש לו בטוחה מסויימת והוא אמור להיפרע ממנה והכסף אמור לספק את התביעות שלו, יש לו מעמד שונה מנושה שאין לו בטוחה. הנושה שאין לו בטוחה כלשהו נמצא במצב שאם ימומשו הנכסים הוא לא יקבל כלום, כי אין מספיק כסף לשלם לו. מכיוון שהוא נדחה בסדר העדיפויות, כאשר יגיעו אליו לא ישאר כלום כדי לספק את התביעות הכספיות שלו. לכן לא ייתכן שלמרות שיש הרבה כאלה, אפילו 80%, לא ייתכן שהם ישבו ויחליטו עבור כאלה שיש להם רק 20%, אך מבחינה כלכלית הם יקבלו את כל הכסף. זה הגיון הכלכלי וגם הגיון המשפטי ובכך אין שום חידוש במצב המשפטי הקיים.

נסים שטרית:

הסיעון שלך הוא סיעון תיאורתי בלבד והוא לא יכול להיות מעשי. מפני שאם אנו קבוצת נושים שלא ייצא לנו שום דבר, אין לנו זמן מיותר לשבת ולקבוע למישהו אחר. אנו נשב רק אם יהיה לנו משהו.

שמאל לויט:

אין ספק שהבעיה שהעלה עו"ד אמתג קיימת. ההצעה שמר יוסי ישי העלה נראית בעיני סבירה. יכולה להיות הצעה אחרת כדי לפטור את הבעיה שנושים לא יחליטו על כסף של נושים אחרים, שיהיה כתוב: 75% מאלה שאמורים לקבל את הכסף. אז לא יקרה שמי שלא אמור לקבל את הכסף יחליט עבור אלה שצריכים לקבל.

דוידה לחמון-מסר:

אני מבקשת לקרוא שוב את הנוסח המוצע: המשקם יתן פסק המסדיר את כל חובותיו של אותו גורם חקלאי אך ורק בהסכמת נושיו של אותו חייב שחובותיהם מהווים 75% מחובות אותו חייב. לצורך קבלת הסכמת הנושים כאמור לעיל, רשאי המשקם אם נתבקש לכך על ידי נושה פלוני לקבוע את חלוקת הנושים לסוגיהם כפי שהוא יראה לנכון.

בכך מנסים להראות שפועלים במערכת הדינים הקיימת, והשאלה אם על זה צריכה לקום וליפול התקנה הזו.

יצחק וקנין:

מתי יפעילו את התקנה הזו ?

ועדת הכלכלה
02.12.1997

דו"ר לחמן-מסר:

רק אם נושה אחד מבקש. בנק החקלאות אומר שהוא לא מוכן להיות עם הבנקים האחרים שיש להם הרבה דברים. אם הבנקים האחרים יתנו לו עוד קצת הרי הוא לא יבקש את החלוקה לסוגים. אם רוצים עתה להגן על הבנקים מפני הסחיטה של בנק החקלאות זה יפה, אך לא זו הנקודה.

שלום שמחון:

אנו לא רוצים להגן על הבנקים האחרים, אך אין היגיון שבנק החקלאות יעשה את קרב ההישרדות שלו על הענין הזה. כי בעצם בנק החקלאות מנסה לומר אם אני לא אהיה קיים אף אחד לא יהיה קיים. אף אחד לא אמר שהוא לא יהיה קיים, הרי זו החלטה ממשלתית אם הוא יהיה קיים או לא.

דו"ר לחמן-מסר:

לי אין התנגדות להוריד את זה, אך צריך לדעת שלפי דעתי המשקם עדיין רשאי לחלק לסוגים מכח הסמכות הקבועה שלו.

היו"ר אלי גולדשמידט:

אני מוכן לקבל את זה.

דו"ר לחמן-מסר:

אני מציעה את הנוסח הבא: לא יתן המשקם פסק המסדיר את כל חובותיו של אותו גורם חקלאי אלא בהסכמת אותם נושים שסכום החובות שחבים כלפיהם מהווה 75% מכלל חובותיו.

היו"ר אלי גולדשמידט:

לאור מה שגב' לחמן-מסר אמרה אני מבטל את הרוויזיה.

דו"ר לחמן-מסר:

אינך יכול לבטל את הרוויזיה, אלא להעמיד להצבעה את הסעיף בנוסח החדש.

היו"ר אלי גולדשמידט:

ביקשתי בקשה לרוויזיה כדי לחזור ולהצביע פעם נוספת על הסעיף כפי שניסחת קודם. כיוון שהסכמת לחזור כך מהניסוח הקודם ומציעה ניסוח אחר, למעשה הרוויזיה לא קיימת. למעשה אנו עומדים במצב שהצעת הניסוח הקודמת לא עומדת ויש הצעת ניסוח חדשה אותה אני מעמיד להצבעה.

אני מבקש להצביע לסעיף כפי שהוקרא עתה על ידי גב' לחמן-מסר בכפוף לשינויי נוסח.

החלטה: תקנה 13 (ג) אושרה.

ועדת הכלכלה
02.12.1997

אני מבקש לחזור על דבריה של גב' לחמן-מסר, שהסמכות הקבועה של המשקם היא לעשות גם חלוקה לפי סוגים, כפי שזה משתקף מהדין. גם הניסוח בפקודת החברות לא מפריד בין נושים מובטחים לנושים לא מובטחים.

הלכנו בעקבות המלל שמופיע בפקודת החברות. גם בפקודת החברות אין הגדרה שמחלקים לקבוצות נושים, זו פרקטיקה שהפסיקה פיתחה. הוות הדעת של גב' לחמן-מסר ושל היועצת המשפטית לוועדה היא שהסמכות הזו היא סמכות של המשקם מכח פסיקת בתי המשפט.

אני מבקש שנצביע פעם נוספת על כל התקנות.

החלטה: תקנות הסדרים במגזר החקלאי המשפחתי (הוראות בדבר מימוש נכסים בהוראת המשקם), התשנ"ז - 1997 אושרו בכפוף לתיקונים שהוחלט עליהם.

נציגי משרד המשפטים הודיעו שיועבר לוועדה נוסח מנוסח ומעודכן על פי החלטות שהתקבלו היום, תוך 21 יום.

תקנות הסדרים במגזר החקלאי המשפחתי
(דרכי חלוקת החובות וייעוד התמורות ממימוש נכסים), התשנ"ז - 1996

שבתאי בן דב:

אני מבקש לדחות את הדיון בנושא זה, כי היועץ המשפטי של הסוכנות נמצא בחו"ל ולא יוכל להשתתף.

הי"ר אלי גולדשמידט:

נוכח השעה המאוחרת ובקשת נציגי הסוכנות היהודית ומשרד האוצר, אני דוחה את הדיון.

אני מודה לכל המשתתפים. הישיבה נעולה.

- - - -

הישיבה ננעלה בשעה 12:45